

Cançoner

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Granollers
Alçada: 144

Coordenades:

Latitud: 41.608138464457
Longitud: 2.2873218906241
UTM Est (X): 440617
UTM Nord (Y): 4606515

Classificació

Número de fitxa: 08096 - 346
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Música i dansa
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Cançons que s'han perdut en la tradició oral.
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Obert
Ús actual: Cultural
Titularitat: Pública

Fitxes associades:

[Els Garbers](#)

[Costums desapareguts relacionats amb balls](#)

Autoria de la fitxa: ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huélamo

Data de registre de la fitxa: dl., 01/10/2001 - 02:00

Autoria de la darrera revisió: Jordi Piñero Subirana

Data de la darrera revisió: dc., 24/01/2024 - 16:56

Descripció

Conjunt de cançons populars antigues relacionades amb Granollers de les quals se'n té constància gràcies a diverses recopilacions. Algunes, fins i tot, van ser musicades i recopilades per músics de la seva època.

Un bon exemple és el cas de la coneguda cançó satíric-burlesca que diu: "Un gos, un gat, en Baldi i en Guinart, corrien pels carrers com dos merders. Ai nois que en Baldi ve, correu que ve en Guinart, són l'alegria de la ciutat". Aquesta va ser musicada pel mestre Josep M. Ruera (col·lecció de l'autor), i fa referència a un personatge del començament del segle XX, en Pere Riera Puig, de motiu "en Baldi". Sembla que de petit, amb les seves entremaliadures, treia de polleguera el mestre, el qual li deia que era més dolent que el general Garibaldi, però acabaren escurçant el nom i el deixaren en Baldi. Esdevingué amb aquest motiu un dels granollerins més populars de la seva època. L'Ajuntament, d'on era agutzil, comprà gorres i es feu famosa la frase "Que ve el Baldi amb la gorra nova". Durant força temps feren parella amb en Guinart i eren el terror de la quixalla que els tragué, entre altres coses, aquesta cançó (GARCIA-PEY, 1990).

Dins d'aquest patrimoni de tradició oral destaca el conjunt recopilat per destacats folkloristes catalans a finals del segle XIX i començaments del XX, dins un projecte promogut pel mecenes Rafael Patxot i Jubert i que es coneix com "L'Obra del Cançoner". Es compon d'un bon nombre de cançons de diversos tipus (cançons de jocs, amatòries, burlesques, romanços, etc.). Dins d'aquest fons es conserven uns quants documents destacables referits a Granollers. Entre les cançons romancesques destaca la dels Garbers.

Dins el mateix arxiu trobem la referència a la cançó satírica burlesca que relata la història d'unes comares a "Les Comares de Granollers" (Sèrie S-14.93), probablement adaptació local de la coneguda cançó de "Les Comares de la vecindad", però de la que no se'n pot fer cap valoració, ja que s'ha perdut el contingut de la carpeta en que es va conservar. Afortunadament, aquesta cançó va ser recopilada al treball del folklorista Marià Aguiló, el qual va ser cedit a la citada obra pel seu fill Àngel Aguiló, igual que la resta dels materials recopilats pel seu pare. La versió recollida per aquest és la següent: "Ni habia tres comeretas/ En la vila de Granolles/ Que volian fé una brenada/ Que'l llur marit no hi sables res./ Ya baranàren las comaras/ya baranaren totas tres/ ya baranáren las comaras/ En la vila de Granollés/..." (Sèrie A-27-V).

També trobem, dins d'aquest treball recopilatori, altres materials d'interès com, per exemple, una rondalla que diu així: "Estich enamorat d'una gentil minyona/ es blanca com la neu/fresca com una rosa/ yo sempre estic pensan/q uan l'encontraré sola..." (Sèrie A-28-IV.63).

Una altra cançó de caire amorós es la que segueix: "Nous fieu de les ninetes/ Totes tenen el cor fals/ ya n'he festejada una/ l'espay de 6 o 7 anys.." (Sèrie A-[18]-XV.7).

Una altra més, també de caire amatori, diu el següent: Ella matineja a escombra'l balcó / tota descalceta ab cos de xipó / mentra l'escombrava passa l'aymado / ni'n dona'l bondia / no l'ay torna no / ques axó Maria / tanta de tristó /sense pare y mare / m'hi quedada yo/ ab mans de cunyades / tinch de raure yo / y ab mans de germanes / un poquet milló. // R. Adiós amor"" (Sèrie A-[18]-XV.9). Per cert, que una versió semblant va ser recollida a Castellar del Vallès per Joan Amades amb transcripció musical del mestre J. Tomás. Aquesta era una cançó que es cantava quan es molien olives a mà.

De caire satíric i burlesc hi ha també la cançó que parla d'un personatge del poble de Montmany, cançó que, per cert, es va popularitzar molt a finals del segle XIX, i que coneguda com "el Burget de Montmany" comença així: "S'es dictada una cançó/molt alegre i divertida/ n'es de Burget de Montmany/ de quan casarse volia..." (Sèrie A, [18]-IV). També una variació, recollida d'una "donada" de Granollers: "Adeu Burget de Monmany/part damunt de la Garriga..." (Sèrie A-28-II.13). Aquesta recopilació és datada cap al 1885.

De probable origen castellà en versió granollerina, però, és una altra cançó que diu: "L'amo arriba de la llaurada/ cansat i afatigat/ troba la mestressa a taula/ ab un pollastre al plat/ si m'en dones una aleta/la prendria de bon grat/ A l'armari tens les sopes/son calentes com el glaç/ si'l gat les hagués volgudes/ no les menjaries pas/ són fetes per si coguession/ menjades per si [d'un cas]/ així que'n obre l'armari/ el gat ja li ficarà'l nas/ Respost: Totes les desditges venen/ quant un hom es mal casat" (Sèrie A-17-XIX).

També el mateix Aguiló transcriu altres cançons de caire amorós, com la d'un segador enamorat que aplega més ràpidament la segada per veure al seu amor. "Diuen que no tench galans/ la casa ne tinch voltada/ trenta vui o 39/ a la ralla dels 40..." (Sèrie A-5-XVII). O la que comença així: "Quant yo n'era petita/ a l'edat dels 14 anys/ de joves may m'en faltaven/ sempre'n tenia al devant.." (Sèrie A-7-XXXVIII). O també: "El dia de Sant Johan/ una ventura volia/ y ja la encontri a la font,/ un angel me aparexia..." (sèrie A-5-XXXVII).

Altres tenen un cert matís religiós, com la cançó titulada "La cabellera t'enganya": "La diada de Sant Pere/ nes diada senyalada/ fan festa tots los fadrins/ fan sortija y fan ballades..." (Sèrie A-7-XXX).

Altres documents diversos de caràcter popular són, per exemple, la recopilació d'un joc infantil, molt probablement entonat, que és com segueix: "Diable, que fas aquí?/ -Faig foch./ Quen vols fer del foch?/ - Per escalfar l'aygueta/ -Quen vols fer de l'aygueta?/ -Per esmolar els gavinets/ -Quen vols fer dels gavinets?/ -Per matar vostres fillons/ -Qué t'han fet els meus fillons?/ -M'han tirat una sabateta al pou y l'altra a la finestra" (Sèrie A-4-XXXI.18).

Igualment interessant és una peça que es pot classificar dins el grup de cançons de bandolers. Son moltes les històries referides al bandoler Serrallonga de les Guilleries, que va tenir la seva guarida principal a Cabrerola. Fins i tot es va estendre un conegut ball, el d'en Serrallonga, encara habitual per molts indrets de la geografia catalana als segles XIX i començament del XX. Se sap que a Granollers es va dur a terme aquest ball (hi ha per exemple una cita de premsa local de l'any 1905, segons informació oral facilitada pel Sr. Paco Cruz el setembre de 2001). La cançó que recopila Marià Aguiló, sentida cantar als presos de Granollers, diu així: "Dia deset de setembre/ ja nos varen agarrar/ á la preso quens portaren/ Perpinya sen diu de nom..." (Sèrie A-[15]-XIV).

Observacions:

L'*Obra del Cançoner* és una recopilació que es compon d'un bon nombre de cançons de diversos tipus (cançons de jocs, amatòries, burlesques, romanços, etc) transcrits en suport de paper (lletres i/o músiques en certs casos), i inèdites en bona part.

Recentment, els hereus de Rafael Patxot i Jubert van fer una cessió de tots els materials que s'havien aplegat durant anys i que es trobaven a Barcelona i Suïssa, a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat. De la recopilació d'aquest material durant la realització del Mapa de Patrimoni Cultural de Granollers entorn del 2002, es va tenir accés a una de les dues còpies microfilmades que es troben al Centre de Cultura Tradicional i Popular de la Generalitat de Catalunya.

Història

L'activitat musical sempre ha tingut a Granollers un paper destacat. Bona prova d'això és la ben coneguda dita "Granollers, terra de músics". A més de l'activitat que des del 1877 van desenvolupar les societats musicals com la Societat Coral Amics de la Unió o la Societat Coral "dels tintorers", van seguir altres grups i societats cultivant el cant coral i desenvolupant activitats musicals de diversos tipus, com l'Orfeó Granollerí, el Cor de l'Harmonia, el Jazz Club.

Tanmateix, resulta d'interès la fundació el 1922 de l'Associació de Música, i la proliferació d'orquestres i conjunts com el Quartet de Corda, el Quintet del Jazz-Club, l'orquestra la Moderna, els Agustins, la Catalana, o la Unió Artística, entre d'altres. (BAULIES, 1986a).

Bibliografia

BAULIES I CORTAL, Jordi (1986a). "Del Decret de Nova Planta al 1850", a *Estudis de Granollers i del Vallès Oriental*, Núm. 1, Aproximació al medi natural i a la història de Granollers, pp. 59-64 Granollers: Servei Municipal de Cultura.

GARCIA-PEY, Enric (1990). "Recull onomàstic de Granollers: Motius, topònims, nomenclatura", a *Estudis de Granollers i del Vallès Oriental*, Núm. 3, Granollers, Ajuntament de Granollers.

MASSOT MUNTANER, Josep (1993-1994). *Obra del cançoner popular de Catalunya. Materials*. Volum IV. Fascicles I i II. Inventari de l'Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Barcelona. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

MASSOT MUNTANER, Josep (1993). "La recuperació de l'arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya", a *Revista d'Etnologia de Catalunya*, nº 2, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, pp. 132-133.

